

A mindenség rácsai közt

Hárs Ernő halálára

Rövid szenvedés után, életének kilencvennegyedik évében, június 4-én este elhunyt Hárs Ernő költő, író, műfordító, diplomata, a Magyar Írószövetség örökös tagja. 1920-ban született Magyaróvárott. Kitüntetéssel érettségizett a helyi piarista gimnáziumban. 1939-ben ösztöndíjasként Párizsban, majd egy évig Bécsben tanult. 1943-ban Budapesten közgazdaságtudományi doktortúst szerzett, és két diplomáciai tanfolyamot is elvégzett. Ugyanazon év őszén behívták sorkatonai szolgálatra. 1944 karácsonyán feleségül vette élete hűséges társát, Sándor Judit operaénekesnőt. Budapest ostromakor súlyosan megsebesült, s egészen 1945 májusáig egy foglyokórház lakója volt. Felépülése után a Földművelésügyi Minisztérium,

majd a Külügyminisztérium állományába került, ahol három évtizeden át dolgozott, mindvégig megtagadva a belépést a kommunista pártba. Ezért is különösen nagy eredmény, hogy a Nemzetközi Szervezetek Főosztályának vezetője lett, és számos államközi kereskedelmi tárgyaláson képviselte hazánkat. 1968-ban egy ENSZ-ösztöndíj révén végigjárta a legfontosabb világ-szervezetek európai és amerikai székhelyeit. A hetvenes évek derekától – a kommunista hatalom börtönétől fenyegetetten, keserves körülmények között kikerülve a hivatali lét igájából – szabadfoglalkozású íróként alkotott. Diplomáciai pályafutását az ezredfordulón e szakkal összegezte: „Evangélikus papi család és monarchiabeli művészcsalád oldalági sarjaként nem tudtam volna feldolgozni magamban, hogy belépjek az üdvözítő állampártba, bár ezt civil pályám során többször is felkínálták. Ugyanakkor a kívülállók számára nehezen érthető és elfogadható ellentmondásként harminc évig szolgáltam a kommunista külügyminisztériumban. A helyzet bármily furcsa, van rá magyarázat. Kötelességtudó ember vagyok, és nem tudtam volna úgy elképzelni az életemet, hogy bármikor is mások általi eltartásra szoruljak. Kezdetből fogva tisztában voltam vele, hogy pusztán versírásból nem lehet megélni, hanem valamilyen kenyérkereső foglalkozást kell hozzá választani. Lehet, hogy súlyosan tévedtem, de ifjúkori

képzeletvilágom, mindenekelőtt csillapíthatatlan utazási szomjamat ezt a mellékfoglalkozást nem a tanári, könyvtárosi vagy újságírói szakmában, hanem a diplomáciai pályán vélte megtalálni. Az évek folyamán valamennyi külügyi munkatársam kihullott a rostán, én maradtam – pártonkívüli létemre – talpon egyedül. Ennek oka az lehetett, hogy sohasem törekedtem a nagy anyagi előnyökkel járó tartós külföldi kihelyezésre, gazdasági képzettségemre hivatkozva mindig távol tartottam magam a politikai jellegű munkától, és lehetőség

szerint minden feltűnő szereplésből kivontam magam.” Persze az is lehet, hogy a rendszer sznobosága a javára írta, hogy felesége, Sándor Judit az Operaház tagjaként élvonalbeli énekesnőnek számított.

Magas életkora mellé emberöltőnyi munkásság társul: hetven esztendő átívelő irodalmi pályafutás! Ez csupán a legnagyobbak (és legszerencsésebbek) kiváltsága, és önmagában feltétlen tiszteletet érdemel. Hűsz saját kötete (versek, tanulmányok, illetve egy szakkönyv a diplomácia világáról) mellett rendkívül gazdag műfordítói életművet hozott létre, főként német, olasz és portugál nyelvű alkotások magyarra átültetésével – ám angolból, oroszból és franciából is fordított. Az általa megszólaltatott világirodalmi klasszikusok sorából kiemelkedik két eposz: Torquato Tasso tollából *A megszábadított Jeruzsálem*, illetve Luís de Camões műve, *A lusiadák*, amelynek magyarra fordításáért a portugál államtól megkapta a Tengerész Henrik Érdemrend lovagkeresztjét. Aki egyszer is kézbe vette e könyveket, tudhatja: hihetetlen szorgalmat és elkötelezettséget igénylő, már-már emberfeletti fordítói teljesítményről beszélünk. Ám egyik kései fordítói vállalkozása, Francesco Petrarca *Diadalmenetek* című, korábban magyarul kiadatlan, sok száz soros művének tolmácsolása is gigászi munka. Jelentőségét növeli, hogy Hárs Ernő nyolcvanötödik születésnapján túl készült el vele, mintegy megkoronázva fordítói életművét.

Kiemelkedő alkotói pályája a rendszerváltást követően hivatalos elismeréseket is termelt: József Attila-, Radnóti-, Déry Tibor-, Hieronymus- és Stephanus-díjjal jutalmazták, 2009-ben pedig a Magyar Írószövetség örökös tagja lett. Személyében egy kristálytisztá jellemű, nagy műveltségű, elhivatott alkotó távozott közülünk.

Zsille Gábor